

DE CULTURA HORTORUM

Plúrima trānquillāe cūm sīnt īnsīgnia vītae,
Nōn minimūm (e)st, sī quīs Pēstānāe dēditus árti
Nóverit óbscēnī cūrās trāctāre Priápi.
Rúris enīm quāecūmque datúr pōssēssio, séu sit
Pútris, harénōsō quā tórpēt glárea tráctu, 5
Séu pīnguī mōlīta gravēs ūlīgine fóetus,
Cóllibus érēctīs áltē sita, síve iacēnti
Plānitiē facilīs, clīvó seū vállibus hórrens,
Nōn negat íngenuós holerūm prōgígnere frúctus,
Sī modo nōn tua cūra gravī cōmpréssa vetérno, 10
Múltiplicēs holitóris opēs cōntémpnere stúltis
Aúsibus ássuēscīt, cāllósasqu(e) áere dúro
Détrēctāt fūscāre manús et stércora plénis
Vítat in árēntī dīspónere púlvere quális.
Hāec nōn sóla mihī patefécit opīnio fámae 15
Vúlgārīs, quāesíta librīs nec léctio prīscis,
Séd labor ét studiūm, quibus ótia lónga diérum
Póstposu(i), éxpértūm rēbús docuére probátis.

DIFFICULTAS ASSUMPTI LABORIS

Brúma senéctūtīs vērñácula, tótius ánni
Vēnter et ámplifluī cōnsúmptrīx sáeva labóris, 20
Véris ub(i) ádvēntú tērrárūm púlsa sub ímas
Délituit latebrás, vēstígiaqu(e) hórrid(a) avárae
Vér hiemīs reducī rērūm dēlére paráret
Scémat(e), et ántīquó lānguéntia rúra nitóri
Réddere, vér orbīs prīmūm caput ét decus ánni, 25
Púrior áura diém cūm iám reseráre serénūm
Ínciperét, Zephirósqu(e) hērbáe flōrésque secúti
Ténua pórrigerént rādícis acúmina, cáeco
Técta diú gremiō, cānásqu(e) ēxósa pruīnas,
Cúm sīlváe foliīs, mōntés quoque grámine pīnguī, 30

Prátaque cónspicuís vĕrnárent láeta viréctis,
 Átriolúm, quōd pró foribús mihi párra paténti
 Área véstibuló solís cōnvértit ad órtum,
 Úrtic(ae) ímplērúnt, cāmpíque per áequora párrvi
 Íllita férvēntí crēvérūnt téla venéno. 35
 Quíd facerém? tām spíssus erát rādícibus ínfra
 Órdo caténátís, viridés ūt téxere léntis
 Vímīnibús crātés stabulí solet árte magíster:
 Úngula cōrnipedúm sí quánd(o) hūmóre nocétur
 Cóllect(o) ét pūtrés imitátur márcida fúngos. 40
 Érgo morás rūmpéns Sātúrnī dénte iacéntes
 Ággrediór glēbás, tōrpéntiaqu(e) árva revúlsis
 Spónte renáscētúm cōmpléxíbús urticárum
 Érig(o) et úmbricolís habitáta cubília tálpis
 Díruō, lúmbrícós revocáns īn lúminis óras. 45
 Índe Nothí coquitúr flābrís solísque calóre
 Áreol(a) ét lignís nē díffluat óbsita quádris
 Áltius á plānó modicúm resupína levátur,
 Tóta minútātīm rástrís cōntúnditur úncis,
 Ét pīnguís fērménta fimí super ínsinuántur. 50
 Séminibús quaedám tēptámus holúscula, quaedám
 Stírpiibus ántíquís prīscáe revocáre iuvéntae.

INSTANTIA CULTORIS ET FRUCTUS OPERIS

Dénique vĕrnāl(i) íntērdúm cōspérgitur ímbre
 Párva segés, tenuésque fovét prāeblánda vicíssim
 Lúna comás; rūrsús sí quándō sícca negábant 55
 Tēmpora rōris opém, cūltúr(ae) ímpúlsus amóre,
 Quíppe sití metuéns gracilés tōrpéscere fíbras,
 Flúmina púra cadís īnférre capácibus ácri
 Cúrāví studi(o), ét propriís īnfúndere pálmis
 Gúttātīm, nē fórte ferócior ímpetus úndas 60
 Íngererét nimiás, ét sémina iácta movéret.

Néc mora, gérminibús vēstítūr tóta tenéllis
 Áreol(a) ét quāmquām illiús pārs ísta sub álto
 Árēscát tēctó, pluviár(um) ēt múnēris éxpers
 Squáleat áerií, pārs illa perēnnibus úmbris 65
 Díffugiát sōlēm, pariés cui célsior ígne(i)
 Síderis áccēssúm laterís negat óbice dúri,
 Nón tamen úlla sibi fuerānt quāe crédita pridem,
 Spé sine crémēnti pígró sūb céspite cláusit.
 Quín potiús quāe sícca fer(e) ét trānsláta subáctis 70
 Súscēpít scrobibús, redivívō pléna viróre
 Réstituít, reparáns numerósō sémina frúctu.
 Núnc opus íngeniís, docilí nūnc pēctor(e) et óre,
 Nómīna quó pōssím vīrēsqu(e) áttíngere tántae
 Méssis, ut íngēnti rēs párv(ae) ōrnéntur honóre. 75

SALVIA

Lélifagús primá prāefúlgēt frónte locórum,
 Dúlcis odóre, gravís vīrtút(e) átqu(e) útilis háustu.
 Plúribus háec hominúm mōrbís prōdēsse repérta
 Pérpetuó viridí meruít gāudére iuvénta.
 Séd tolerát civíle malúm: nām sáeva paréntem 80
 Prógeniēs flōrúm, fuerít nī dēmp̄ta, perúrit
 Ét facit ántiquós dēfúngier ínvida rámos.

RUTA

Hoc nemus úmbriferúm p̄ngit viridíssima rútae
Sílcula céruleáe, foliís quāe práedita párvís
Úmbellás iaculáta brevés, sp̄rámína vénti
Ét radiós Phōebi cāulés trāsmittit ad ímos, 85
Áttactúque gravés lēnī dīspérgit odóres.
Háec cūm múltiplici vigeát virtúte medéllae,
Dícitur óccultís adprím(e) obstáre venénis
Tóxicacu(e) ínvāsís incómmoda péllere fíbris.

ABROTANUM

Néc minus ábrotanī prōmptúm (e)st mīrārier álte
Púbentís fruticés ét quás ínspicat arístas
Rāmōr(u)m úbertás, tenués imitáta capíllos.
Húius odórátúm lēntó cūm vímine crínem
Póeoníis cārptúm prōdést míscére medéllis. 95
Fébribus óbstat ením, telúm fugat, ádjuvat ártus,
Quós incérta premít fúrtív(ae) íniúria gúttae.
Práetereá tot habét vírēs quót fíla comárum.

CUCURBITA

Háud secus áltipetáx sēmēnte cucúrbita víli
Ássurgéns, pármís foliórūm súscitat úmbras 100
Íngentés, crebrísque iacít retinácula rámis.
Ác velut úlm(um h)eder(a) ímplicuít cūm fróndibus áltam,
Rúris abúsque sinú tōtí sua bráchia círcum
Láxa dedít lignó, sūmmúmque secúta cacúmen
Córticis ócculuít viridí tūtámíne rúgas: 105
Áut arbústívúm vítis genus, árbole cūm se
Éxplicuít quāvis, rāmōrūmqu(e) álta corímbis
Véstiit, ét propriá sūrsúm sē spónte levávit -

Vísitur érgo rubéns alién(a) īn séde racémus
 Dépēndére, premít tabuláta viréntia Báchus, 110
 Pámpinus ét frōndés dīscérnīt látior áltas -
 Síc mea síc fragilí dē stírpe cucúrbita súrgens
 Dīligit áppositás, sua sústēnácula, fúrcas,
 Átqu(e) āmpléxa suás ūncís tenet ūnguibus álnos.
 Né vēr(o) ínsānó dīvellī túrbine pōssit, 115
 Quót generát nōdós, tōt iám retinácula tēndit,
 Ét quoniám duplicém prōdúcūnt síngula fúnem,
 Ūndique fúltūrám dēxtrá lāeváque prehéndunt,
 Ét velut īn fúsúm nēntés cūm pēnsa puéllae
 Móllya tráiciúnt spírísqu(e) īngéntibus ómnem 120
 Fílōrúm seriém pūlchrós mētántur in órbes,
 Síc vaga tórtilibús strīngúnt āmménta caténis
 Scálarúm, teretés īnvólūntqu(e) ílico vírgas,
 Víribus ét dīscúnt aliénīs técta cavárum
 Árdua pórticuúm volucrī superáre natátu. 125
 Iám quīs póma queát rāmís pēndéntia pássim
 Mírārī digné? quāe nón minus ūndique cértis
 Sūnt fōrmáta viís, quām sí tōrnátile lígnum
 Ínspiciás medió rāsúm, quōd mámfure cónstat.
 Ílla quidém gracilí primúm demíssa flagéllō 130
 Óblōngó, tenuíque ferúnt ígéntia cóllo
 Córpora, tím vástúm lāxátur in ília pōndus,
 Tótúm vénter habét, tót(um) álvus, et íntus alúntur
 Múlta cavérnósó seíunctīm cárcere grána,
 Quáe tibi cónsimilé pōssúnt prōmittere mēssem. 135
 Ípsós quín etiám teneró sūb témpore frúctus,
 Ánt(e) hūmór quām cláusa laténs pēr víscera séro
 Áutūmn(i) ádvēntú rārēscat, et árida círcum
 Réstiterít cutis, ínter opés trānsíre cibórum
 Sáepe vidémus, et árdēnti sártáGINE pínguem 140
 Cómber(e) árvīn(am), ét placidúm sēcménta sapórem
 Ébria múlto tiéns mēnsís prāestáre secúndis.

Sī vēr(o) aēstivī sinitūr spīrāmina sōlis
 Cūm genitrīce pat(i) ét mātūrā fālce recīdi,
 Īdēm fōetus in āssiduōs fōrmārier ūsus 145
 Vāsōrūm poterīt, vāstō dūm vīscera vēntre
 Ēgerimūs, facilī rādētēs īlia tōrno.
 Nōnnūqu(am) hāc īngēns sēxtārius ābditur ālvo,
 Clāuditur āut potiōr mēnsūrāe pōrtio plēnae,
 Āmphora quāe, piceō linitūr dūm glūttime, sērvat 150
 Īncōrrūpta diū generōsī dōna Liēi.

PEPONES

Hōc simul īn spatiō, cāmpī quō fīgitur īmis
 Hāec tām lāeta segēs, vīlī quām cārmine pīnxi,
 Vīsitur ālteriūs vītīs genus ācre per āequor
 Sērpere pūlvēre(um) ét frūctūs nūtrīre rotūndos. 155
 Pōmōr(um) hāec speciēs tērrāe super ārida vūlgo
 Tērga iacēns crēmēnta capīt pūlchērrima, dōnec
 Sōlibus aēstivīs flāvōs īntīncta colōres
 Mēssōrīs calathōs mātūrā frūge replērit.
 Tūm videās aliīs teretēm satis ēsse figūram, 160
 Ūndique pōrr(o) aliīs oblongō scēmate vēntrem
 Dēmīssūm, nucis āut ovī vērātilis īnstar,
 Vēl quālīs manibūs quōndām sūspēnsa supīnis
 Lūcet agēns cīrcūm lōmēntī būlla salīvam
 Ānte recēns macerētur aquīs quām spūma refūsis, 165
 Dūm lēntēscit adhūc digitīs lūctāntibus, ét se
 Āltērnīs vicibūs studiōque fricāntibus ūno,
 Īnter utrāmque manūm pārvō fīt pārvus hiātu
 Ēxitus, hūc strīctō lēnīs meat ore Nothī vis,
 Dīstēndītque cavūm vitreā sub imāgine pōndus, 170
 Ét cēntrūm mediō cōnfīngīt lābile fūndo,
 Ūndique cōnveniāt camerī qu(o) īnflēxio tēcti.
 Ērgo calýps hūiūs penetrāt dūm vīscera pōmi,

Élicit húmōrīs lārgōs cūm sēmine rīvōs
 Múltiplicī: tūm deīnde cavūm pēr plúrima térgus 175
 Frústra manū spārgēns hōrtōrūm lāetus opīmas
 Déliciās cōnvīva capīt, cāndōrque sapōrque
 Óblēctānt fāucēs, nēc dūrōs illa molāres
 Ésca stupēre facīt, facilī sēd mánsa vorātu
 Vī nātūrālī frīgūs pēr víscera nūtrit.

ABSINTHIUM

Próximus ábsīnthī fruticēs locus érigit ácris,
 Hérbarūm mātrēm simulāntēs vimine lēntō.
 Īn foliīs color ést aliūs, rāmīsqu(e) odor álter
 Púberibús, lōngéque sapōris amārior háustus.
 Férventēm domuisse sitīm, depēllere fēbres 185
 Hóc solet áuxiliūm clārā virtūte probátum.
 Sī tibi práetereá caput ácri fōrte dolóre
 Púlsētúr subitō, vél sī vērtigo fatiget,
 Húius opēm rīmāre, coquēns frōndētis amāram
 Ábsīnthī sīlvām, tūm iúra lebéte capāci 190
 Éffūnd(e), ét capitīs pērfūnde cacúmina sūmmi.
 Quó pōstqu(am) ábluerīs gracilēs hūmóre capīllos,
 Dévīnctās frōndēs super ímposuisse meménto.
 Tūm mōllīs fōtōs cōnstīngāt fāscia crīnes,
 Ét pōst nōn mūltās elápsī témporis hōras 195
 Hóc íntér reliquās eīūs mīrābere víres.

MARRUBIUM

Quíd referám iūxtā positī nīmīūmque potētis
 Márrubiī nōn vīle genūs, licet ácrius óra
 Mórdeat ét lōngé gūstūm dīsiūngat odóre.
 Dūlc(e) en(im) olét, nōn dūlce sapīt, sēd pēctoris áegros 200
 Cómprimit ángōrēs, trīstī dūm sūmitur háustu.

Práecipuē tālīs caleát sī pótus ab ígni
 Èt cōenám cyatīs cōgátūr cláudere crébris,
 Sī quānd(o) ínfensáe quāesíta venéna novércae
 Pótibus ínmiscént dapibúsv(e) aconíta dolósis 205
 Trístia cōfūndúnt, extéplō sūmpta salúbris
 Pótio márrubiī sūspécta perícula préssat.

FOENICULUM

Néc maratrī taceátur honór, quōd stípíte fórti
 Tóllitur, ét láté rāmórūm bráchia téndit,
 Dúlce satīs gūstū dúlcém satis áddit odórem. 210
 Hóc oculīs, quōs úmbra premít, prōdésse locúntur,
 Húius itém sēmén fōetáe cūm lacte capéllae
 Ábsūmptūm vēntrīs fertúr mollíre tumórem,
 Cúncantísque morás dīssólvere prótinus álvi.
 Práetereā rádix maratrī cōmmíxta liquóri 215
 Lénāeó tūssím pērcépta repéllit anhélam.

GLADIOLA

Té neque trānsierím Latiáe cūi líbera línguae
 Nómīne dé gladiī nōmén fácúndia fínxit.
 Tú mihi púrpureī prōgígnīs flórīs honórem,
 Prím(a) aestáte geréns violáe iúcúnda nigéllae 220
 Múnera, vél quālīs mēnsá sub Apóllinis álta
 Ínvēstīs puerī prō mórte recéns yacínctus
 Éxiit ét flórīs signávit vértice nómen.
 Rádícīs rāménta tuáe siccáta fluénti
 Díluiimús cōntúsa meró sáevúmque dolórem 225
 Vésicáe premimús tālī nōn sécius árte.
 Pígnore fúllo tuó līnī cāndéntia téxta
 Éfficit, út rigeánt dúlcésqu(e) imiténtur odóres.

LYBISTICUM

Ínter odórātām memoráre lybística sílvam
Fórtia, suádet amór pārví dīffúsior hórti. 230
Hóc gērmén sūcō quāmvís et odóre geméllis
Órbibus ófficer(e) ét tenebrás īnférre putétur,
Sémina sáepe tamén quāesítīs áddere cúris
Pārva solét, fāmámqu(e) aliénā láude merēri.

CERFOLIUM

Quáe tót bellórúm, tót fámōsíssima rérum 235
Mágnārúm moniménta sacró pia cónficus óre,
Éxilés, Erató, nōn dēdignáre meórum
Dívitiás holerúm vērú pērstringere mēcum.
Ínfírmiis dīvísa licét Macedónia rámis
Spárgitur, ét crebrís īgnóbile sémen arístis 240
Súfficit, illa tamén tótó reparábilis ánno
Páuperiém lārgó solátūr múnere plébis
Índiguáe, nec nōn rēstringere sánguinis úndas
Córpoře dīffúsás facilí solet óbvia gústu.
Ílla quoqu(e) īnfestó vēntér dūm fórtē dolóre 245
Túrbatūr, fóménta supér nōn írrita dúcit,
Púlciúm sibimét frōndésque papáveris áddens.

LILIUM

Lília quó vērú cāndéntia, cármine quóve
Íeiúnáe maciés satis éfferat árida Músae?
Quórúm cāndor habét niveí simulácre nitóris, 250
Dúlcis odór sílvás imitátūr flóre Sabéas.
Nōn Pariús cāndóre lapís, nōn nárdus odóre
Lília nóstra premít, necnōn sí péfídis ánguis
Íngenitís collécta dolís serit óre venéna
Péstiferó, cāecúm pēr vúl nus ad íntima mórtem 255

Córda ferám m̄itténs, p̄istillō lília práestat
 Cómmaceráre graví s̄ucósqu(e) haūrīre Falérno.
 S̄i quōd cōntūsúm (e)st s̄ummó lívéntis in óre
 Pónātúr p̄unctí, tūm iám d̄inóscere víres
 Mágnicás h̄uúsce datúr medicáminis últro. 260
 Háec etiám lāxís prōdést cōntúsio mēmbri.

PAPAVER

Ét Cereále quidém nūgár(um) ī p̄arte papáver
 Hác memoráre placēt, quōd ráptū mésta puéllae
 Máter, ut ímménsis optát(a) oblívía méntem
 Éxuerént cūrís, fērtúr Lātóna vorásse. 265

Hóc simul áuxilió carbúnculus áter ab ímo
 Péctore quí ructús nimiúm cōnvólvit amáros
 Óris adúsque forés, reprimí p̄ersáepe vidētur.
 H̄uius ad álta capút grānórūm sémīne fētum
 Prótentó fragilíque solét sē tóllere cóllo, 270
 Ínque modúm mālí, regió cui Púnica nómen
 Índidit, únīús patuló s̄ub péllis amíctu
 Grána celébrándae vírtútis plúrima cláudit,
 Déque sonó m̄andéntis habét fōrmábile nómen.

SCLAREGA

Híc ūmbrósa novós int̄er sclārēga viróres 275
 St̄ipite práevalid(o) ássurgéns, rāmósque comásque

Áltius éxtóllit: quāe quámvis rárius úlli
 Quaesit(a) áuxilió medicórūm páene putétur
 Éffūgisse manús, d̄ulcí tamen índita cáldae
 Ét víres et odórātí fērménta sapóris 280
 Práestat, eám iūxt(a) h̄orténsis nōn éxtima cōsti
 Sílva latét stomachíque morás vētrémque salúbri
 Próvocat áuxilió rádícis m̄unere cōctae.

MENTA

Néc mihi defuerit vulgāris cōpia mēntae
Mūlta per ét gener(a) ét speciēs dīvērsa colōresqu(e) 285
Ét virēs; hūiūs quōddām genus ūtile vōcem
Rāucisonām clārō rūsūs redhibēre canōri
Pōsse putānt, eīūs sūcōs sī fāuce vorārit
Iēiūnā, quēm crēbra premēns rāucēdo fatīgat.
Ést aliūd prāepīngue genūs hūiūsce frutēcti, 290
Quōd iām nōn pārvī dīffūndāt gērminis ūmbas,
Cēls(a) ebulī sēd mōre petēns ā stīpīte fōrti
Ūndique māiōrēs foliōrūm prōrogat ālas,
Quīs odor ālter inēst pāulōqu(e) immītiōr hāustus.
Sēd sī quīs virēs speciēsqu(e) ēt nōmina mēntae 295
Ād plēnūm memorāre potēst, sciat illē necēsse (e)st,
Āut quot Eritrēō volitēt īn gūrgite pīscēs,
Lēmnius āut āltūm quot in āera Mūlcifer īre
Scīntillās vāstīs videāt fōrnācibus Āetnae.

PULEIUM

Nōn patitūr cūctās āngūstia cārminis hūiūs 300
Pūlei vīrtūtēs celerī cōmprēndere vērsu.
Hōc apud īndōrūm tāntī cōnstāre perītos
Fērtur, apūd Gāllōs quāntī valet Īndica nīgri
Cōngeriēs piperīs. Quīs iām dubitāre sinētur
Hāc hērbā plūrēs lēnīrī pōsse labōres, 305
Quām pretiīs inhiānter emīt dītīssima tāntis
Gēns, hebenōqu(e) āurōque fluēns ēt mīra volēnti
Quāēque ferēns mūnd(o). Ō māgnī lāudānda tonāntis
Vīrtūs ét ratiō, nūllīs quāe mūnera tērris
Lārga suāe nōn pāndit opīs, quāe rāra sub īsto 310
Āxe vidēre solēs, aliīs īn pārtibus hōrum
Cōpia tānta iacēt, quāntām vīlīssima tēcum

Éfficiúnt: rúrsús quāedām quāe sprēta vidéntur
 Fórte tibi, māgnó mērcántūr dítia régna,
 Álter(a) ut álteriús potiátūr fōenore téllus, 315
 Órbis et ín tōtō pēr pártēs úna domús sit.
 Púleiúm quoque decōctúm cūrábit, amíce,
 Ét pōt(u) ét fōtú stomachúm, mihi crēde, morántem.
 Dúm canimús quāe cērtā gravi ratiōne tenémus,
 Quāed(am) āudít(a) etiām vēró mīscēre cotúrno 320
 Fās ūsúsque sinít: rāmúm cōniúngito púlei
 Áuriculāe, nē fórte capút tūrbáverit áestus
 Sólis in áerió sī té pērflárit apérto.
 Quód nisi mé cūrréns depónere véla Thalía
 Cógeret ác tándém pōrtús íntráre monéret, 325
 Hínc tibi múltiplicēs poterám decérpere flōres.

APIUM

Quámvis ín nōstris apiúm vilésceret hórtis,
 Ét sōl(o) id multí prōdésse sapóre putárint,
 Plúra tamén propriis medicámina víribus ácri
 Éxhibet áuxilió, cuiús sī tríta capéssas 330
 Sémína, tórquētés ūrínāe frángere trícas
 Dícitur; íps(um) etiám teneró cūm gērmie mánsūm
 Cóncoquit érrántés stomachí penetrálibus éscas.
 Córporis hūnc rēgém tūrbáns sī náusia véxet,
 Móx apiúm lýmphá trístique bibátur acéto, 335
 Pássio túm celerí cédét devícta medéllae.

VETTONICA

Móntibus ét sīlvīs, prātīs ét vállibus ímis
 Véttonicāe pretiōsa licét colléctio cúnctis
 Páene locís superét pássim, tamen hānc quoque nōster
 Hórtus habét cūltáque docét mānsuésocere térra. 340

Hāec tāntūm meruīt generālī nōmine laūdis,
 Ūt sī quīd mea Mūsa velīt superāddere, tāndem
 Mōl(e) operīs devīcta suī, iām sēntiat, illa
 Ūtilitāte minūs quīcquīd dēprōmpserit ēsse.
 Hānc viridēm sī fōrte tuōs cōnēris in ūsus 345
 Cārpere, siccātāmv(e) hiemī dēpōnere pīgrae,
 Tūrbida sive tuās oblēctānt pōcula faūces,
 Sēu potiūs lōngō tibi dēfāecāta labōre
 Dōna placēt, hūiūs vīrtūs mirābilis hērbae
 Ōmnia sūfficiēt; quām quōsdām pēndere tānti 350
 Nōvimus, ūt cōntrā tōtām qu(ae) īniūria cōrpus
 Īmpetit īntēriūs, mūniri vīribus ēius
 Sēsē pōsse ratī, soleānt hāurīre diēbus
 Cōtinuīs hōc ācre genūs medicāminis ālmi.
 Prāetereā caput īnfēstō sī vūlnerē frāctum 355
 Tābuerīt, tūm crēbra terēns īmpōnito sācrae
 Tēgmina vēttonicāe, statīm mirābere vīres
 Illius, īn solidūm fuerīt dūm clāusa cicātrix.

AGRIMONIA

Hīc quoque sārcolām, cāmpōs quāe plūrima pāssim
 Vēstit et effētīs sīlvār(um) īvēnta sub ūmbri 360
 Nāscitur, ōrdinibūs facilē (e)st dīscērnere pūlchris.
 Hāec prāetēr variūm lātāe vīrtūtis honōrem
 Trīta domāt vēntrīs prāedīr(um) ēt pōta dolōrem.
 Sī quāe fōrte calybs īnfēnsūs vūlnera mēmbri
 Īndiderīt nōstrīs, hūiūs tēptāre iubēmur 365
 Āuxiliūm, prātīqu(e) īmpōnere tūnsa patēnti
 Gērmina, mātūrūm nāctūr(i) hāc ārte vigōrem,
 Sī tamen āddātūr mōrdēns cataplāsmat(i) acētum.

AMBROSIA

Háud procul ámbrosiám vūlgó quā́m dícere mós est
Érigitúr, laúdáta quidém, sed an ísta sit ílla, 370
Cúius in ántiquís celebérrima méntio líbris
Fít, dubiúm (e)st mūltís. Medicí tamen árte suápte
Hánc ūtcúmque colúnt, tántúm quā́e sánguinis háústa
Ábsūmít, quā́ntúm pótús íngésserit álmi.

NEPETA

Hérbār(um) ín numeró, quās hórtulus ílle recénti 375
Sémpēr próle creát, nepetáe nōn ségnior éxit
Súrculus, úrticám foliís simulántibus, álto
Vértice práegrátúm láté largítus odórem.
Háec variís olím mōrbór(um) áccómoda cúris,
Nōn extrém(a) aliás íntér decérnitur hérbas. 380
Húius ením sūcús, roseó cōmmíxtus olívo,
Éfficit únguētúm, láesáe quōd vúlnera cárnis
Átque cicátricúm dēfórmia sígna novárum
Póss(e) abolér(e) aiiúnt, prisc(o) ét reparáre nitóri,
Ét revocáre pilós, plāgáe quōs fórté recéntis 385
Péstis hiúlca tulít, sanié tábóque perésos.

RAFANUM

Híc rafanúm rádíce poténs látóque comárum
Tégmine súblát(um) extrémús facit órdo vidéri.
Cúius amára satís quatiéntēm víscera tússim
Mánsa premít rádix, trítí quoque séminis háústus 390
Éiúsdém vitió péstís pērsáepe medétur.

ROSA

Iām nisi mé fēssūm via lōngior īndupedīret,
Scrūpeus atque novī tērrērēt cārminis órdo,
Dēbuerām vībūrna rosāe pretiōsa metālo
Pāctōl(i) ét niveis Arabūm cīrcūmdare gēmmis. 395
Hāec quia nōn Tyriō Gērmānia tīnguitur óstro,
Lāta nec ārdēntī sē Gāllia mūrīce iāctat,
Lūtea pūrpureī reparāt crēmēnta quotānnis
Ūbērtīm flōris, tāntūm quī protinus ómnes
Hērbārūm vīcīsse comās vīrtūt(e) et odóre 400
Dīcitur, ūt meritō flōrūm flōs ēsse ferātur.
Īnficit hīc oleūm propriō dē nōmine dīctum,
Quōd quām sāepe fiāt mōrtālibus ūtile cūris,
Nēc meminīsse potēst hominūm nec dīcere quīsquam.
Huīc fāmōsa suōs oppōnūnt lília flōres, 405
Lōngius hōr(um) etiām spīrāns odor īmbuit áuras,
Séd sī quīs niveī cāndēntia gērmina frūctus
Trīverit, āspērsī mīrābitur īlicet ómnem
Nēctaris īlle fidēm celerī perīsse meātu,
Hōc quia vīrginitās fāmā sūbnīxa beāta 410
Flōre nitēt, quām sī nūllūs labor éxagitārit
Sórdis et īllicitī nōn frēgerit ārdor amōris,
Flāgrat odóre suō. Pōrrō sī glōria pēssum
Īntegritātis eāt, fōetōr mūtābit odōrem.
Hāec duo námque probābiliūm gener(a) īnclyta flōrum 415
Ēcclesiāe sūmmās sīgnānt pēr sāecula pālmas,
Sānguīnē mārtyriī cārpīt quāe dōna rosārum,
Líliaqu(e) īn fideī gēstāt cāndóre nitētis.
Ó mātēr vīrgō, fēcūndō gērmīne māter,
Vīrgo fid(e) īntāctā, spōnsī dē nōmine spōnsa, 420
Spōnsa, colūmba, domūs rēgīna, fidēlis amīca,
Béllō cārpe rosās, lāet(a) ārrīpe lília páce.
Flōs tibi scēptrigerō vēnīt generāmine Iēsse,

Únicus ántiquáe reparátōr strīpis et áuctor;
 Lília qui vērībīs vītáque dicávit amóena, 425
 Mórte rosás tīnguéns, pācémqu(e) ēt próelia mémbris
 Líquit in órbe suīs, virtút(em) āmpléxus utrámque.
 Prémiaqu(e) ámbōbūs sērváns aētérna triúmphis.

COMMENDATIO OPUSCULI DE CULTURA HORTORUM

Háec tibi sérvitiī mūnúscula vília párvī
 Strábo tuús, Grīmálde patér dōctíssime, sérvus 430
 Péctore dévōtō nullíūs pōnderis óffert,
 Út cūm cōnsēptō vilís cōnséderis hórta
 Súbter opácātás frōndéntī vértice málos,
 Pérsicus ímparibūs crīnēs ubi dívidit úmbris,
 Dúm tibi cána legúnt tenerá lánúgine póma 435
 Lúdéntés puerí, scola láetábúnda tuórum,
 Átque volís íngéntia mála capácibus índunt,
 Grándia cōnāntés ínclúdere córpora pálmis:
 Quó moneár(e) habeás nōstrí, pater álme, labóris,
 Dúm relegís quāe dédo voléns, íntérque legéndum 440
 Út vitiósa secés, dēpósco, placéntia fírmes.
 Té deus aētērná faciát virtúte viréntem
 Ínmārcésibilís pálmám cōmpréndere vítae:
 Hóc pater, hóc nātús, hóc spíritus ánnuat álmus.